

Vojna je sranje

Vse pa nas družijo ljubezen do gora

Besedilo: Danilo Vidič

Leta 1970 so me primorski prijatelji povabili na večdnevno turo, katere cilj je bil Triglav. Vabilo sem prav rad sprejel, saj je pohod obetal veliko lepih in zanimivih doživetij, pa tudi Triglav je bil zame zelen cilj. Načrtovali smo petdnevno turo. Določili so me, da bom nosil zalogo kruha, kar pet velikih štruc ga je bilo.

Začeli smo po dolini Tolminke, prešli Hudičev most, ki se pne čez vrtočlavo korita ob sotočju z divjo Zadlaščico, šli mimo Dantejeve jame, skozi osvežilno prho in na planino Razor. Naslednji dan nas je čakala ena najdaljših poti, na Krn. Okrog deset ur smo potrebovali za pot od roba doline Tolminke, pod Peski, mimo še vidnih prizorišč soške fronte in čez razdrapano Batognico na meni zelo drag, ponosen vrh – Krn. Ta gora, ki se ponaša tudi z veličastnim razgledom, je meni še posebno ljuba, ker mi je kot mlademu fantiču stari oče pripovedoval, kaj vse je doživel tam v času začetnih bojev v obrambi pred Italijani leta 1915. Tretji dan smo se spustili do skrivnostnega Krnskega jezera in nato dalje po prijetni mulatjeri proti Komni, kjer smo ponovno prenočili.

Zgodaj zjutraj smo se podali na pot po Dolini Triglavskih jezer. Tu se je

zame začel popolnoma nov, do takrat nepoznan, a prelep svet. Bilo je jasno, sončno jutro in korakali smo mimo drugega jezera. Na levi divje Lepo Špičje, na desni ostenja Tičarice in Zelnarice. Jezerska voda je bila bistra in mirna kakor zrcalo, v njej se je ogledovala množina planinskega cvetja. Prikorakali smo v osrčje planinskega sveta, najbrž v tisti najbolj pravljici del, in v spominu mi je oživila otroška pripoved o Zlatorogu in belih ženah.

Srečanje z Nemcema

Že večkrat sem v naših gorah začutil in prišel do spoznanja, da so v primerjavi s tujim gorskim svetom nekaj posebnega. Bleščeče bela skala, temno zeleno ruševje, ki prekriva vznožja prav do sten, in sinje modro nebo. Vse troje je čudovito sozvočje, ki ga pozna le, kdor je hodil v lepem vremenu med našimi vršaci in doživel to očarljivo lepoto.

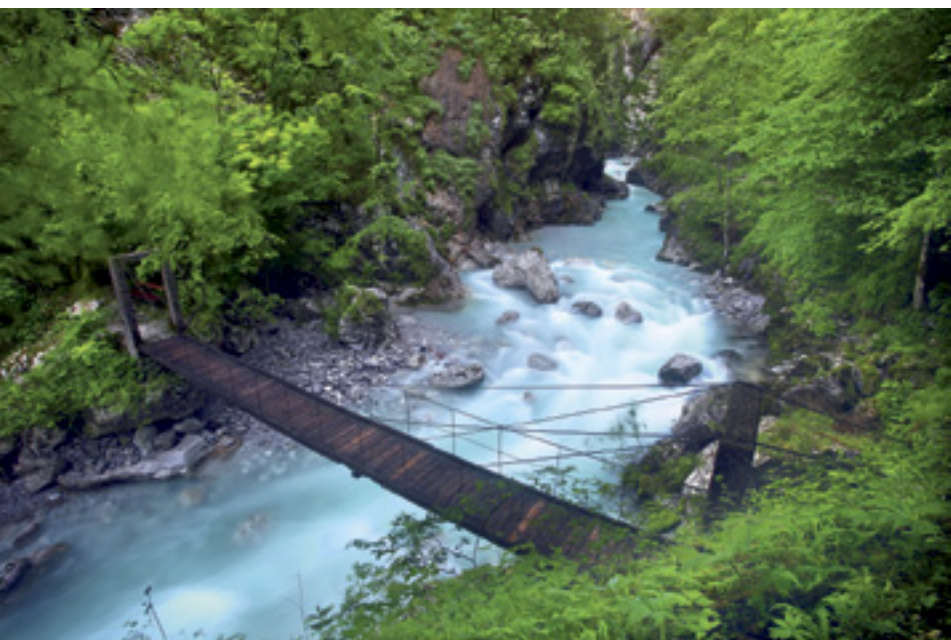
Pri tretjem jezeru sta našo peterico dohitela za nas mladce priletnejša planinca. Možaka, že čez abrahama, sta za svoja leta kar hitro in čvrsto ubirala korake. Na ozki stezi smo jima naredili prosto pot in prijazno pozdravili. Ker nisem pričakoval, da sta tujca, sem bil nekoliko presenečen, ko sta po nemško odzdravila z "Grüß Gott".

Skrivnostna podoba očaka v Luninem siju Foto: Dan Briški

Moja skrita slabost je, da me zanimajo novi, nepoznani ljudje in sem rad zgovoren. Danes bi rekli, da sem komunikativen, in ker mi tuji jeziki niso delali težav, sem ju, čeprav je bilo videti, da imata rada bolj hitro hojo, nagovoril z nekaj besedami in vprašanji. Spomniti moram, da je bil to čas slabih trideset let po vojni in v takratni Jugoslaviji so bila čustva do nekaterih tujcev precej drugačna, kar sta moža morda tudi občutila. Zamisel o današnji združeni Evropi je bila še zelo daleč.

Nekoliko začudena sta upočasnila korake. Eden od njiju je imel majhno kamero. Sklonil se je in snemal gorske rožice. Objektiv je počasi usmerjal čez jezero, v bleščečo belino skalovja, nad katerim je sijalo sinje nebo. Z obraza sem mu razbral, da je prav posebno vznemirjen nad tem, kar je pravkar ovekovečil in kar bo z veseljem odnesel v domovino. Nepričakovano se je razgovoril in dejal: "Veste, bila sva že v prenekaterih gorah; v naših, nemških Alpah, v švicarskih, francoskih in

Most čez Tolminko Foto: Dan Briški

italijanskih, tudi v Avstriji, vendar tega, kar vidim pri vas, še nisem doživel. Zares edinstveno, očarljivo gorsko lepoto imate."

Morda je tudi ta dva moža prevzela prelest, ki zmore v srcu prav potihlo spregovoriti to, o čemer France Avčin pravi: "Kjer tišina šepeta."

Spomini na vojno

Ker moji prijatelji niso bili večji nemščine, so le slutili, o čem pripovedujeta, meni pa je srce igralo s posebno melodijo. Tudi jaz sem ta raj doživel prvič, a so mi tujčeve besede raznežile srce, navdale so me s ponosom in bil sem vesel, da sta tako navdušena nad našo gorsko lepoto.

Drugi Nemec je nenadoma rekel: "Sem prav začuden, ker ste prijazni z nama. Saj veste, zaradi zadnje vojne in ker sva Nemca, sem pričakoval, da nas sovražite."

Bil sem presenečen, da je možak tako odprl svojo nemško dušo, in odvrnil sem: "Da, mi vemo za zgodovino in grozote, ki so se dogajale med vojno, toda sedaj ne sovražimo nikogar, če je le iskren in spoštljiv do nas."

Še bolj sta se odprla in pripovedovala. Eden je bil med vojno poslan na rusko fronto, drugi je preživel zavezniško invazijo v Normandiji, oba

pa sta srečno dočakala konec vojne, ki je terjala toliko gorja.

Nato je zamišljeno dejal: "Krieg ist scheiße," kar pomeni "vojna je sranje". Menil sem, da ima možakar zelo prav in da sta v tem kratkem stavku zaobsežena kruta resnica in bistvo vsega, kar je napisano v zgodovinskih knjigah in zapisih o vojnah.

Te tri besede izražajo hkrati pohlep in poraz; trpljenje in smrt; nesmisel, žalost in kes ter upanje in strah. Razumno sem mu pritrdil in o tem se nismo več menili.

Vsak s svojimi mislimi in čustvi, nelepimi pa tudi lepimi, smo se vzpenjali proti Doliču in dalje k Planiki in Kredarici. Pred kočjo smo z znančema naredili še posnetek za spomin z obljubo, da jima ga pošljem. Po večerji smo skupaj popili vrček piva in zapitek sta želela poravnati gosta, kar ni najbolj značilno za *šparovni* nemški značaj.

Naslednje, peto jutro smo se povzpeli na očak in se po naužitju širnega razgleda ob stolpu poslovili.

Zanimiva poštna znamka

Za poslano fotografijo se je nemški "planinski znanec" lepo zahvalil, za božično-novoletne praznike je poslal voščila in kot filatelist priložil še raznovrstne znamke. Tako so vsako leto romala voščila in znamke še dokaj let v obe smeri. Čeprav se nismo več videli, Herr Albert rad vzdržuje to znanstvo. Bliža se devetdesetim in mi še vedno spoštljivo vošči ter zbira znamke. Lani sem tako med njegovimi znamkami našel tudi zanimivo posebnost – nemško znamko iz časov, ko je "Dolfe" svoj rajh razširil celo čez naš Triglav in ga postavil na Koroško – Kärnten. Od presenečenja sem ostal brez besed. Da bom kdaj ugledal znamko, na kateri je Aljažev dom v Vratih s Triglavom v ozadju z napisom "Triglav – Kärnten", spodaj pa "Deutsches Reich", si nisem nikdar predstavljal. Da je bilo to nekoč v poštnem obtoku, pa še toliko manj.

Menim, da veliko gornikov za to zgodovinsko posebnost ne ve, in verjamem, da bo v veliko začudenje in presenečenje še zlasti prenekateremu mlajšemu planincu, alpinistu in ljubitelju gora. ○

Žalosten spomin nekega časa

